

Załącznik do Uchwały nr 10/24
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku
z dnia 26.09.2024 r.

**Stanowisko Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku
z dnia 26.09.2024 r. w sprawie planowanej elektrowni jądrowej na Pomorzu**

1. Planowana elektrownia jądrowa, podobnie jak rozwój alternatywnych źródeł energii, zwłaszcza morskiej energetyki wiatrowej jest szansą rozwojową dla regionu i ważną determinantą zwiększającą atrakcyjność inwestycyjną. To nie tylko krok w kierunku zrównoważonej i bezemisyjnej przyszłości energetycznej, ale również szansa dla rozwoju regionalnego biznesu oraz zaangażowania lokalnych przedsiębiorstw, dzięki czemu możliwe będzie zwiększenie udziału local content i wzmocnienie pomorskiej gospodarki. Oczywiście inwestycja ta, przy równoległej rozbudowie sieci elektroenergetycznych różnych napięć, służyć będzie także zwiększeniu pewności dostaw energii w regionie, który dzisiaj nie jest samowystarczalny pod tym względem, co ogranicza jego atrakcyjność inwestycyjną.
2. Planowane inwestycje będą miały jednak przede wszystkim znaczenie krajowe, stanowiąc kamienie milowe na ścieżce polskiej transformacji energetycznej. Odpowiedzialność za przyszłość kolejnych pokoleń, ale także potrzeba utrzymania konkurencyjności polskiej gospodarki wymagają szukania alternatywy dla spalania węgla, a polska energetyka wymaga transformacji w stronę źródeł zeroemisyjnych. Należy podkreślić, że inwestycje w energetykę jądrową, energetykę wiatrową na morzu, jak również w energetykę wiatrową na lądzie, wraz z niezbędnym rozwojem sieci elektroenergetycznych, a także szereg inwestycji związanych z zapewnieniem strategicznych paliw i surowców drogą morską, w sposób zasadniczy zwiększają znaczenie Pomorza i całej Polski Północnej dla rozwoju kraju i zapewnienia mu bezpieczeństwa energetycznego. Ten fakt powinien systematycznie i konsekwentnie znajdować swoje odzwierciedlenie w strategiach i programach działania Rządu RP.
3. Pomimo niewątpliwych korzyści płynących z budowy elektrowni jądrowej, należy mieć na uwadze, że z lokalizacją elektrowni na Pomorzu wiązać się będą napięcia społeczne i ryzyko wystąpienia konfliktów. Jest to nieuchronne w świetle złożoności, skali oddziaływania, w tym inwestycji towarzyszących i wieloletniego charakteru przyszłego procesu budowlanego.
4. By aktywnie zarządzać emocjami, niwelować ryzyka i zapobiegać rozpowszechnianiu się dezinformacji niezbędne jest włączenie wszystkich interesariuszy w proces przygotowania regionu, w tym w dialog. Potrzebne jest

wsluchiwanie się we wszystkie głosy płynące z regionu i stworzenie poczucia sprawczości oraz jedności.

5. O sukcesie projektu jądrowego decydować będzie m.in. stopień przygotowania regionu do wieloletniego procesu budowlanego. W tym celu niezbędne jest wsparcie rządowe, adekwatne do skali wyzwań. Obecny program rządowy wymaga rewizji, przede wszystkim pod względem budżetu, perspektywy czasowej, jak i listy beneficjentów. Kluczowy w tym zakresie jest głos samorządów, najlepiej rozumiejących uwarunkowania rozwojowe i identyfikujących oddziaływanie wieloletniego procesu inwestycyjnego na swoich obszarach.
6. Wśród niezbędnych inwestycji znajdują się przede wszystkim inwestycje w infrastrukturę transportową, zwłaszcza drogi zarządzane przez różne poziomy jst oraz linie kolejowe. Ważną inwestycją kolejową jest m.in. modernizacja linii kolejowej nr 229, co najmniej na odcinku Kartuzy – Sierakowice – Lębork, która może pozwolić na włączenie mieszkańców Kaszub w proces budowy elektrowni. Kwestią wymagającą działań jest także dostosowanie systemu ochrony zdrowia do szybkiego i skutecznego reagowania na sytuacje kryzysowe, wypadki oraz awarie, zarówno na etapie budowy, jak i eksploatacji elektrowni, w tym zdarzenia radiacyjne.
7. Fundamentalnym tematem jest kwestia kompensacji strat, które mogą pojawić się wraz z budową i eksploatacją elektrowni. Wśród samorządów, zwłaszcza tych, które nie będą beneficjentami wpływów podatkowych wynikających z istnienia elektrowni (podatku od nieruchomości), pojawiają się obawy i wynikające z nich oczekiwania związane ze stworzeniem specjalnego, dedykowanego funduszu, którego celem będzie likwidacja szkód (m.in. środowiskowych) i ograniczanie uciążliwości z nich płynących. Ważną rolę, choć nie jedyną, w tej kwestii mógłby odgrywać zrewidowany program rządowy, którego rola powinna polegać na finansowaniu inwestycji stanowiących rodzaj „rekompensaty” za utratę dotychczasowych walorów lub zmniejszenie atrakcyjności (np. turystycznej). Potrzebna jest także dyskusja nt. dodatkowych, względem już funkcjonujących w przepisach prawa, rozwiązań podatkowych.
8. Ze względu na potrzebę usprawnienia komunikacji z investorem elektrowni – spółką Polskie Elektrownie Jądrowe jej siedziba powinna zostać przeniesiona, także formalnie, na Pomorze. Będzie to działanie wizerunkowe, które zarówno uwiarygodni proces inwestycyjny przez nią prowadzony, jak również pozwoli spółce zakorzenić się w świadomości mieszkańców oraz przedsiębiorców z regionu. Dodatkowo będzie to w przyszłości rekompensata podatkowa po włączeniu spółki Lotos do grupy Orlen. Obecny moment jest najlepszy do podjęcia takich działań, ponieważ na etapie budowy elektrowni bądź jej eksploatacji trudniej będzie o taką decyzję.

9. Budowa pomorskiej elektrowni nie może odbywać się bez silnego udziału pomorskich przedsiębiorstw, nie tylko na zapleczu procesu inwestycyjnego, ale także na jego najbardziej kluczowych etapach. Zwiększy to poczucie zaangażowania w to ważne dla całego kraju przedsięwzięcie. Jedną z ważnych i aktualnych płaszczyzn współpracy jest stworzenie bazy noclegowej dla przyszłych pracowników budowy elektrowni, w przygotowanie której pomorscy przedsiębiorcy muszą być włączeni w pierwszej kolejności.

Partnerami działań związanych z przygotowaniem, budową oraz w przyszłości eksploatacją elektrowni muszą być także pomorskie uczelnie, których potencjał, doświadczenie i znajomość lokalnych uwarunkowań mogą służyć zwiększeniu efektywności prowadzonych procesów projektowych i decyzyjnych.

10. Konkludując, zapoczątkowane przez samorzady działania, będące odpowiedzią na marginalizację i wcześniejszy brak otwarcia na dialog strony rządowej, wymagają kontynuacji. Niezbędne jest zaangażowanie wszystkich interesariuszy z Wojewodą Pomorską i Marszałkiem Województwa Pomorskiego na czele, w duchu zacieśniania dialogu i współpracy.

Mieczysław Struk

Przewodniczący

Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w Gdańsku

